

Valerià Pujol

Cuc de seda
Claustre

Cuc de seda
Claustre

Valerià Pujol

Cuc de seda
Claustre

Amb el suport de:

Ajuntament de
Premià de Mar

Primera edició: maig 2023

Il·lustració de la portada:

Antoni Cabot. *Nu femení* (2021). Pastel i acrílic sobre paper

© del text: hereus de Valerià Pujol Bosch

© del dibuix de la portada: Antoni Gómez Cabot

© de l'edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

en coedició amb

Quaderns de la Font del Cargol

fontdelcargol@gmail.com

www.fontdelcargol.cat

Disseny i composició: Ramon Martínez

www.rmdgdisseny.com

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-269-8

DL T 138-2023

Tots els drets reservats

ÍNDEX

La narrativa inèdita de Valerià Pujol. ALBERT CALLS I XART	7
CUC DE SEDA	11
CLAUSTRE	
La finestra	81
Mutació	85
Les Menines	87
Tigre	91
L'enemic és al teu darrere	93
L'oracle	97
Castell particular	103
Cambra de cristall	109
La màscara	113
Ulls de serp	117

LA NARRATIVA INÈDITA DE VALERIÀ PUJOL

Valerià Pujol té publicats fins al moment vuit llibres de poemes, tres de narrativa breu i dues novel·les, als quals ara se suma el que teniu a les mans. Va col·laborar com a articulista en diversos mitjans i també va fer de traductor d'obres literàries de gènere eròtic. En l'àmbit narratiu és l'autor de *Mantis i altres transformacions* (Llibres del Mall, 1983), *Els conys saborosos* (Empúries, 1986, i Cossetània Edicions, 2011) i *Terra de crims* (Laia, 1987, i Quaderns de la Font del Cargol, 2018). Són tres reculls d'històries en què l'autor experimenta amb el simbolisme, el surrealisme i les distorsions de la realitat, en el primer llibre. Amb la literatura eròtica, en uns moments molt marcats encara per la repressió de les llibertats, en el segon. I amb el gènere negre, imbricat en el territori de proximitat i partint de narracions de base real, en el tercer.

Tot i la seva versatilitat literària, quan va morir el 1992, amb una intensa trajectòria literària, semblava haver-se alleugerit de la seva obra poètica per moure's més en el terreny de la narrativa. Així ho constata el darrer recull de poemes, *Els breus estius* (Edicions 3i4, 1989), marcat per una claredat discursiva i molt visual, allunyada dels plantejaments dels altres poemaris que va escriure, més obscurs i carregats de simbolismes. I és precisament en aquest context on cal situar els seus darrers treballs narratius, que evidencien alhora com el seu bagatge d'investigador literari es dirigia cap

al relat, passat però pel filtre de la recerca en el fons i en la forma que sempre va caracteritzar la seva obra.

D'altra banda, conscients que existia un recull de contes inèdits, *Claustre*, i que s'havia perdut, familiars i amics en vam començar la recerca. Quan ja es donava per il·localitzable, una desena d'anys després i producte de la crida que havíem fet, van aparèixer en els arxius de L'Aixernador, editorial argentonina impulsada per Joan Pannon, diverses còpies de l'original, una de les quals conservava encara a la portada la marca d'una tassa de cafè.

Prèviament, però, enmig de la cerca de *Claustre*, la seva mare, Carme Bosch, havia trobat a casa, entre els papers de l'autor, una petita peça escènica, potser el guió d'un curtmetratge: *Les portes*, publicada el 1998 per la llibreria Proa Premià dins la col·lecció Quaderns de Proa, el contingut de la qual està relacionat amb un dels relats de *Claustre*, el de «Les Menines».

I una tercera troballa, molt després de les altres dues, va arribar des d'Eumo Editorial, per mitjà de Víctor Sunyol, que ens va proporcionar un altre original inèdit del qual desconexíem l'existència, *Cuc de seda*.

Cuc de seda i *Claustre* són, doncs, els darrers treballs inèdits dels quals tenim constància del llegat literari de Valerià Pujol, amb clara voluntat de ser publicats i preparats per a la seva edició. Dues obres acabades en què es reconeixen l'estil i les inquietuds temàtiques del seu artífex. Dos treballs ben ajustats que s'emplacen per ser publicats molt a prop en el temps de l'edició de la darrera obra en vida de l'autor, la novel·la *Palmira*, el 1991. I pel que fa a la data d'escriptura, probablement són textos treballats molt abans, però dins la continuïtat de l'obra narrativa prèvia de Valerià Pujol —els tres reculls de contes esmentats al principi d'aquest text— i reelaborats més endavant, ja a finals dels anys vuitanta, per ser lliurats als editors.

En el cas de *Cuc de seda* es tracta d'una narració llarga, novel·la curta o *nouvelle*, on es manifesta un dels grans temes de Valerià Pujol: la dificultat de les relacions personals, en el context del sexe, l'erotisme i els tabús socials; en els imprecisos límits, un cop més, del que es considera transgressió. Amb ressons de *Lolita* de Nabokov, aquest relat es replanteja on són les fronteres, les barreres que marquen les regles del desig. El lector, a més, podrà baixar als inferns, en caiguda lliure, amb el protagonista de la història.

Els relats de *Claustre*, protagonitzats per persones amb els minimalistes noms de lletres, esdevenen un cop més en l'obra de Valerià Pujol un recorregut per l'altra banda del mirall, marca de fàbrica de la seva feina com a narrador. Obsessions, simbolisme i psicoanàlisi, distorsió de la vida fins a l'hiperrealisme més extrem, kafkià en els referents i alhora tan obscur com oníric. També s'hi pot trobar la valentia i la transgressió que van determinar l'escriptura de l'autor en tots els seus contes i on s'aprofundeix en els viarany més ocults de l'ànima humana.

Des del projecte cultural que és Quaderns de la Font del Cargol i l'associació cultural Can Vallerià [art, comunicació, territori], situada a la casa on va néixer l'autor i dins l'Any Valerià Pujol (2022-2023), en els 30 anys de la seva mort i 70 del seu naixement, ens hem plantejat la recuperació de la seva obra, pràcticament introbable avui en dia. Amb la reedició de *Terra de crims* el 2018 i tenint a punt la publicació de la seva poesia completa en dos volums, recuperem amb *Cuc de seda* i *Claustre* dues peces que complementen la seva narrativa i que clouen el cercle iniciat per l'escriptor i activista cultural. El pas del temps, molt clarament, demostra que Valerià Pujol va escriure amb la voluntat i la perspectiva que la major part de la seva obra resistís aquest jutge tan implacable.

En paraules de l'escriptor Rafael Vallbona, ens queda el dubte d'on hauria pogut arribar el nivell de l'obra de Valerià Pujol si malauradament no hagués mort tan jove, amb quaranta anys, en plena etapa vital i creativa. Aquests dos textos narratius que per fi es poden llegir demostren l'habilitat i ambició amb les quals afrontava cadascun dels seus reptes literaris, com a part indissoluble i evolutiva d'un recorregut de més llarg abast que encara perdura.

ALBERT CALLS I XART

CUC DE SEDA

Quan vaig prendre la decisió sabia que el meu seria un acte inútil. Però, passés el que passés, aquella era l'única cosa que podia fer; només d'aquella manera el miralleig dels seus ulls i el seu cos de serpeta verinosa tornarien al lloc que els pertocava: el silenci, el mur, la paret blanca. Seria com arrencar-se una sangonera que, amb l'excusa de xuclar-te les sangs dolentes, lentament et va lleuant la vida. Calia fer alguna cosa, ni que fos tallar-me la cama atrapada a la trampa, com fan les raboses per fugir del parany.

Oh, i tant! Vosaltres direu que no tinc raó i que res del que dic s'ajusta a la veritat. Però, què sabeu vosaltres, d'aquestes veritats fetes de foc i unglejades a la pell, d'aquestes veritats dites contra tothom! No aspiro a la vostra comprensió. Tinc massa temps inútil per aspirar a res. Només aspiro a ser jo mateix, a repetir fins a l'infinit un ritual inútil que s'estavella a les portes del clos, a conservar la puresa absurda d'allò que ningú no pot entendre. Jo només volia deslliurar-me d'una nosa, de quelcom que dia a dia em feia el plaer impossible, que em burxava el cervell, que se m'hi endinsava com un bisturí de llauna rovellada, inevitable, perquè era allí, sempre allí, al menjador, a la cuina, pels passadissos, tragi-nant amunt i avall llibretes i papers i demanant diners per sortir; i jo posant-me la mà a la butxaca per donar-li unes monedes que havien estat prop del meu sexe entre l'infern i la glòria, unes monedes que encara portaven l'escalfor del meu cos, gairebé com si tornés als barris de la meva primera joventut i pagués un cos de fruita tendral. Era allí, rient, saltironant, empresonant-me amb la seva aparent llibertat, lligant els meus sentiments amb cordes feridores. I jo restava mut. La meva arma era el silenci. Jo sé mol-

tes coses, encara que vosaltres vulgueu posar en dubte la claredat del meu cap. Jo sé, i sabia, que ningú fora capaç de posar-se de la meva banda i dir que tinc dret a ser feliç i a defensar-me i a extirpar-me de la pell tots els paràsits. Sabia que em jutjaríeu amb els criteris de l'horror, de l'empestat; que us oferia amb safata de plata l'oportunitat d'expulsar fora de vosaltres tot l'odi que acumuleu al mirall, incapaços de mirar-vos cara a cara, ni que sigui amb la imatge invertida. I sabia també que em podria desfer d'unes cadenes que m'aferraven a unes dàrsenes buides però que a l'altra banda hi havia més cadenes, les que em preparàveu tots vosaltres, que mai no voldríeu posar-vos a la meva pell.

Haviem quedat que ens trobaríem al restaurant.

Vaig estar dubtant fins a l'últim instant, però finalment vaig dir que hi aniria. Poc convençut, tanmateix. Potser per això, abans de plegar de l'institut l'Anna em digué: «No hi faltis» i em va somriure d'una manera especial. O m'ho va semblar. Té un sisè sentit, l'Anna. Alguna vegada, gairebé m'havia obligat, com qui diu, a confiar-me a ella. Endevinava els signes del meu rostre: «Tens els ulls d'ametlla i el front baix», em deia. «Boires a muntanya?», preguntava metafòrica. I potser anàvem a berenar o quedàvem per dinar i aleshores trèiem algunes peces dels baguls polsosos i miràvem de refer algun trencaclosques en estat llastimós. O simplement em deia a mi mateix: «Mal rotllo, ja passarà», i me n'anava a entabanar uns quants alumnes amb històries que no els interessaven gens. En confiança, a mi tampoc, en aquelles hores de subsol.

M'havia compromès, però vaig estar temptat de trencar la promesa i deixar els companys penjats. Podia pretextar qualsevol cosa. Ningú no n'havia de fer res si el meu humor era vitri o aquós. L'Anna endevinaria, però, que el pretext era simplement una ex-

cusa. Vaig decidir, aleshores, fer veure que tot era perfecte. Fins i tot enganyar l'Anna amb una aparença de normalitat absoluta. Em vaig mirar al mirall: els ulls no eren d'ametlla, ni el front baix. Tot era externament harmònic. Només dins meu grinyolaven les frontisses. Podia presentar-me, si volia, al camp de batalla. Em vaig prendre mig whisky, em vaig posar un jersei i vaig sortir.

Fresquejava. Havíem quedat a la part vella de la ciutat. Era una mica lluny de casa, però vaig decidir anar-hi a peu. Una bona caminada m'aniria bé, potser, per desembussar les canonades plenes. Feia via sense veure massa les coses que mirava: les botigues tancades, els bars i restaurants oberts, els rètols lluminosos, els bancs i les caixes, el trànsit enfollit, els anuncis, les parets amb restes de propaganda enganxada. Una mirada vaga, imprecisa, per on s'escolaven les imatges diluïdes. Només damunt dels cossos de les dones la mirada es feia més compacta, més perseverant; s'hi detenia, analitzava, tot i que immediatament un cos substituïa un altre cos, i era com si els ulls juguessin al billar, rebotant d'una banda a l'altra. Un joc que mantenia, malgrat tot, un desig somort, inhàbil. L'excés portava a la pèrdua. Les mans buides. Vaig tancar els ulls per evitar una sensació de màquina escurabutxaques, com si dins del meu cap anessin saltant, enfollides, les taronges, les peres, les maduixes, les cireres, sense aturada possible.

Vaig arribar al restaurant. Ja hi eren tots i s'havien entaulat. L'Anna m'havia reservat una cadira i em feu senyal d'ocupar-la. Vaig saludar mentre mirava de fer un somriure de dentifrici i escoltava comentaris: «Que ja estem defallits, que et posarem falta de puntualitat».

Com altres vegades, alguns companys havien portat la parella. Tots eren coneguts, menys una noia que seia al costat de l'Anna.

Morena, amb els cabells curts, el rostre un xic angulós, em va mirar amb ulls penetrants. Vaig tenir una sensació estranya. Jo també la vaig mirar i em va semblar descobrir un pou als seus ulls. De moment, però, vaig apartar-me del brocal i vaig seure davant de l'Anna. Aleshores ella em digué: «Et presento la Joana, una amiga meva». «Hola, també ets de la fauna professoral?», li vaig preguntar jo. I ella em digué: «No, treballo en una editorial». «L'Anna no m'havia parlat mai de tu», vaig fer. «I per què ho havia de fer?». La pregunta-resposta de la Joana em va semblar lògica. Vam somriure. Després les converses començaren a creuar-se com fils damunt la taula, es perdien, es recuperaven en un constant teixir i desteixir, feien circumloquis per tal de no acabar parlant com sempre dels alumnes. Jo encara algunes vegades vaig mirar al pou dels ulls de la Joana i no hi vaig poder pescar cap lluna plena.

Després de sopar no vaig tenir ganes de continuar fingint. Em sentia massa cansat. Als altres, en canvi, els venia de gust la gresca i discutien on anar a ballar. Jo ja havia pres la decisió. Me n'aniria a dormir. Tirava l'àncora.

Només un cop de mar, una mirada muda, em va fer dubtar uns instants. Al fons dels ulls de la Joana em va semblar veure-hi de nou un món secret, un món amb llums i ombres, un misteri que m'atreia i que em volia fer desdir de la meva decisió. Un desig imprecís volia treure el nas entre la brolla espessa. No vaig voler seguir el seu joc. Gairebé secretament els vaig deixar.

Aleshores no me'n vaig adonar, però ara sé que allò va ser un primer intent de fugida. Com si alguna veu secreta m'alertés del perill i em volgués fer veure el risc de jugar el joc de la Joana. Però el meu cansament ho emmascarava tot i no em permetia veure les coses clares. Jo només sabia que em trobava molt feble i aquest fet